

Asia: VN/24846/2023

Valtion tutkimus- ja kehittämisrahoituksen käytön monivuotinen suunnitelma

Yleiset kysymykset

Onko suunnitelmassa ja sen linjauksissa tunnistettu olennaiset asiat?

T&K:n monivuotisessa suunnitelmassa tavoitellaan neljän prosentin osuutta BKT:stä. MTK kannattaa, että T&K toimintaan panostetaan pitkäjännitteisesti. Rahoitussuunnitelmalla on odotuksia erityisesti yritysten T&K-panostuksista kestäväen kasvun vauhdittamiseksi ja niiden kyky muuttaa T&K-toimintaa kestäväää kehitystä tukeviksi innovaatioiksi ja kansainväliseksi liiketoiminnaksi kasvaa. Tavoitteena on, että T&K-rahoituksella kannustetaan yrityksiä lisäämään omia investointeja tutkimus- ja kehittämistoimintaan, että myös uusia yrityksiä saadaan aloittamaan T&K-toimintaa ja että ulkomaiset yritykset investoivat T&K-toimintaan Suomessa tai sijoittavat T&K-toimintojaan Suomeen.

MTK pitää tavoitteita lähtökohtaisesti hyvinä, mutta muistuttaa, että maatilat ovat PK-yrityksiä, joiden panostaminen T&K toimintaan ilman ulkopuolista rahoitusta on rajallista.

Digivihreä siirtymä on ajankohtainen aikamme murros, joka haastaa tutkimuksen kokonaisuuksien hahmottamiseen. Lisäksi maatalouselinkeino osana kansakunnan huoltovarmuutta vaatii pitkäjänteistä toimintaa, jossa otetaan huomioon taloudellisen toiminnan riittävä vakaus maataloudessa.

Miten suunnitelma vaikuttaa sektorinne ja/tai organisaationne toimintaan?

PK-yritysten kyky osallistua T&K toimintaan riippuu luonnonvara-alan tutkimuslaitosten, ammattikorkeakoulujen, yliopistojen ja mm elintarvike- ja metsätalouden yritysten yhteistyöstä ja kyvystä kotiuttaa T&K rahoitusta sekä siitä, ulottuvatko/jalkautuvatko T&K toiminnan tulokset käytäntöön eli PK-yrityksiin.

Huomiot suunnitelman linjauksiin

Yhteistyö on Suomen T&K-toiminnan vahvuus

-

Yritysten kunnianhimoisen T&K-toiminnan lisääntyminen vauhdittaa talouskasvua

- **Yritysten T&K-investoinnit kasvuun**
- **Uusia yrityksiä T&K-toimintaan**

MTK kannattaa T&K-toiminnan tavoitteita, jotka tähtäävät T&K-toimijoiden yhteistyön lisääntymiseen ja monipuolistumiseen. Soveltavan tutkimuksen lisääntyminen edellyttää maa- ja metsätaloudessa pitkäjänteistä tutkimusta, jonka pitää perustua suomalaisiin olosuhteisiin. Koska Luonnonvarakeskus on vähentänyt merkittävästi tutkimusasetemaverkoston, tutkimusaineiston keruussa tulisi hyödyntää nykyistä enemmän opetusmaatiloja ja painottaa kokeellista toimintaa aidoissa tuotantoympäristöissä ja nykyteknologialla eri puolilla Suomea. Tutkimuksen ja opetuksen nitominen entistä tiiviimmin yhteen voisi myös edistää tutkimustulosten sovellettavuutta käytännön toimintaan. Tutkimusten mallien parametrisointi vaatii uudistuvaa ja ajankohtaista mittausaineistoa.

Maa- ja metsätalouden yhteistyön edellytykset nivoutuvat usean hallinnonalan linjauksiin. Tästä hyvänä esimerkkinä on maatalouden osaajaverkosto AgriHubi, joka on maatalousalan koulutuksen, tutkimuksen ja neuvonnan verkosto alan PK-yrittäjien taloudellisen toiminnan parhaaksi. Rahoittajina ovat sekä MMM että OKM ja alan järjestöt, koulutusorganisaatiot ja yritykset.

Toisella puolella leikataan ammatillisesta koulutuksesta, joka iskee luonnonvara-alan koulutuksen oppimisympäristöjen – opetusmaatilojen – ylläpitoedellytyksiin. Nämä vaikutukset heijastuvat juurikin T&K toiminnan yhteistyömahdollisuuksiin. MTK peräänkuuluttaa tiekarttaa, joka ottaa huomioon kokonaisuudet - eri toimialojen T&K:n vauhdittamisen edellytykset ja niiden esteet.

Yritysten T&K-toiminta on keskittynyt Suomessa paitsi pieneen määrään aktiivisia yrityksiä myös muutamille toimialoille. Keskeistä on saada yhä useampi suomalainen yritys toteuttamaan ja hyödyntämään T&K-toimintaa liiketoiminnan ja kilpailukykyyn kehittämiseksi sekä kasvun vauhdittamiseksi. Rahoitusinstrumenteissa tulee huomioida maa- ja metsätalous yritysten erityispiirteet, jotta T&K-toiminta ulottuisi myös näihin yrityksiin. PK-yritykset tarvitsevat kumppaneita T&K-toimintaan. MTK ehdottaakin, että T&K toiminnan tuloksia seurataan toimialoittain ja tarvittaessa tehdään korjausliikkeitä, mikäli esimerkiksi maa- ja metsätalous jää PK-yritysten T&K-toiminnan katveeseen.

T&K-osaaminen lisääntyy ja T&K-osaajien määrä kasvaa julkisella ja yksityisellä sektorilla tuottavuuskasvun tueksi

- **Uutta tietoa tuottava T&K-toiminta**

- **Tutkijanurat vahvistuvat julkisella ja yksityisellä sektorilla**

Petteri Orpon hallitusohjelmassa linjaa, että yliopistojen tehtävänä on löytää uusia ratkaisuja aikamme suuriin kysymyksiin, kuten suomalaisen luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja energiateknologinen murroksen edistämiseen. Ammattikorkeakoulujen tehtävänä on puolestaan vastata työelämän nopeasti uudistuviin osaamistarpeisiin, tukea yritysten uudistumista ja omalta osaltaan nostaa väestön osaamis- ja koulutustasoa. Korkeakoulujen tuottama osaaminen nähdään myös huoltovarmuus- ja turvallisuuskysymyksinä. (VN 2023a.) Biotalousalan korkeakoulutus pyrkii vastaamaan näihin ajankohtaisiin teemoihin kouluttamalla osaajia uusiutuvien luonnonvarojen käyttöön, maatalouteen ja ruokaan, metsätalouteen ja uusiin digivihreisiin innovaatioihin liittyvissä kysymyksissä. Tämä edellyttää kuitenkin resursseja ja todellisia toimia myös maa- ja metsätalouden T&K-toimintaan sekä tutkijaurien vahvistamiseen. Valitettavasti maatalous-metsätieteellinen tiedekuntaan ei myönnetty yhtään tohtorikoulutuspaikkaa OKM:n helmikuisessa lisärahoituksesta.

Korkeatasoiset tutkimus- ja teknologiainfrastruktuurit lisäävät Suomen houkuttelevuutta

- **Strategisia vahvuusaloja tukevat infrastruktuurit**
- **Suurteholaskennan kapasiteetin päivittäminen**

-

Kansainvälinen yhteistyö ja kansainvälisen T&K-rahoituksen hyödyntäminen lisääntyvät

- **EU:n T&K-yhteistyö**
- **Muu kansainvälinen T&K-yhteistyö**

-

T&K-toiminnan strategiset valinnat rakentavat Suomen tulevaisuuden menestystä

Huoltovarmuuden yhtenä strategisena painopisteenä Suomessa ovat elintarvike- ja vesihuolto sekä tiedon huoltovarmuus (Huoltovarmuuskeskus 2024). Huoltovarmuus on hyökkäyssodan aikana vahvasti tunnistettu biotalousalojen osaaminen.

Valtakunnallinen maatalous- ja puutarha-alojen verkosto AgriHubi yhdistää neuvonta, tutkimus ja koulutussektorit yrittäjien tueksi parantamaan tuotannon kannattavuutta osaamisen lisäämisen kautta. AgriHubissa tärkeimmät tavoitteet ovat liiketoimintaosaamisen lisääminen ja älymaatalouden valmiuksien edistäminen tutkimuksen ja koulutuksen kautta. Korkeakoulujen välinen yhteistyö on verkostossa vahvistunut, ja lisännyt monialaista digivihreän siirtymän toteutumista biotalousaloilla. Biotalousalat ovat merkittäviä digivihreän siirtymän toteutumisessa.

MTK ehdottaa, että maa- ja metsätalouden T&K huoltovarmuuden ja digivihreän siirtymän näkökulmasta on yksi strategisista painopisteistä. Tätä vahvistavat biotalousalojen korkeakoulujen kansallisen arvioinnin alustavat tulokset.

Huomiot muihin suunnitelman osioihin:

Mahdolliset huomiot suunnitelman seurantaan (luku 4)

-

Mahdolliset huomiot TKI-toimintaympäristön kehittämiseen (luku 5)

-

Susanna Aro